

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ВСП «РІВНЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»

Циклова комісія економічних дисциплін

Заступник директора з навчальної
роботи

29 серпня 2025

Слодмила БАЛДИЧ

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕНЕДЖМЕНТ

(назва навчальної дисципліни)

освітньо-професійна програма Облік і оподаткування

(назва освітньо-професійної програми)

галузь знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальність 071 Облік і оподаткування

(шифр і назва спеціальності)

спеціалізація _____

(назва спеціалізації)

відділення _____

економічне

(назва відділення)

Робоча програма з МЕНЕДЖМЕНТУ розроблена на основі Освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування», спеціальності 071 «Облік і оподаткування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», затвердженої Вченою радою НУБіП України, протокол №11 від 24 квітня 2024 року

Розробник: Черначук О.О., викладач економічних дисциплін, спеціаліст вищої категорії
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Програму навчальної дисципліни розглянуто і схвалено на засіданні циклової комісії економічних дисциплін

Протокол від «29» серпня 2025 р № 1

Голова циклової комісії економічних дисциплін

«29» серпня 2025 р. Віктор ПОЗНАХОВСЬКИЙ

Погоджено методичною радою ВСП «РФК НУБіП України»

Протокол від «29» серпня 2025 р. № 1

«29» серпня 2025 р.

Голова

Людмила БАЛДИЧ

1. Опис навчальної дисципліни

Галузь знань, напрям підготовки, спеціальність, освітньо-професійний ступінь	
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	071 Облік і оподаткування
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	за вибором здобувача освіти
Загальна кількість годин	90
Кількість кредитів ECTS	3
Кількість змістових модулів	2
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма контролю	залік
Показники навчальної дисципліни для денної форм навчання	
Форма навчання	денна
Рік підготовки	2025-2026
Семестр	4
Аудиторні години:	44
лекційні	24
практичні	20
Самостійна робота	46
Кількість тижневих годин для денної форми навчання	4

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Затвердження сталого економічного розвитку України на засадах ринкових відносин неможливе без створення сучасної системи менеджменту, підготовки фахівців, які здатні реалізувати переваги сучасних підходів у менеджменті.

Сучасний менеджмент – особлива сфера знань і професійної підготовки підприємців, керівників та спеціалістів різних галузей діяльності. Без глибокого та систематизованого оволодіння менеджментом неможливо ефективно управляти підприємствами, організаціями та об'єднаннями.

Метою навчальної дисципліни є формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок у галузі менеджменту, розуміння концептуальних основ системного управління організаціями всіх форм власності в умовах ринкових відносин.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є управлінські та міжособові відносини, які складаються в процесі виконання певних функцій з метою оптимізації функціонування господарюючих суб'єктів і створення умов, за яких найбільш ймовірно і з мінімальним ризиком реалізуються стратегічні й тактичні цілі.

Основними завданнями навчальної дисципліни є вивчення основних категорій науки управління як системи наукових підходів до керівництва організаціями або їх підрозділами з урахуванням факторів внутрішнього і зовнішнього середовища, функцій управління і процесів розробки та прийняття управлінських рішень, методів використання базових інструментів управління організаціями.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати**:

- сутність понять “менеджмент” та “управління”, об'єкт і суб'єкт менеджменту;
- закони та закономірності, принципи менеджменту;
- ключові теорії управління та менеджменту;
- складові організації, види поділу праці в організаціях, елементи внутрішнього та зовнішнього середовища організацій;
- систему методів менеджменту;
- основи планування, здійснення мотивування та контролювання;
- організацію взаємодії та повноважень;
- зміст і характеристику основних типів організаційних структур управління;
- інформаційне забезпечення процесу управління, процес комунікації;

- методи розробки і обґрунтування управлінських рішень;
- керівництво та лідерство, стилі управління;
- етику і відповідальність у менеджменті;
- теорію конфліктів;
- виробничий, інноваційний, інвестиційний, аграрний, фінансовий і міжнародний менеджмент;

уміти:

- ✓ визначати місію та цілі організації, дію зовнішнього оточення на цілі і стратегію організації в її взаємодії з цим оточенням;
- ✓ розробляти бізнес-план, схему мотиваційного процесу на основі розповсюджених теорій мотивації;
- ✓ організовувати працю трудових колективів та контролювати за їх діяльністю;
- ✓ аналізувати та будувати різні типи організаційних структур управління організацій;
- ✓ планувати робочий час менеджера, здійснювати делегування повноважень;
- ✓ налагоджувати ефективні комунікації у процесі управління;
- ✓ застосовувати технологію розроблення, прийняття та реалізації управлінських рішень;
- ✓ виявляти взаємозв'язок керівництва, лідерства, влади та впливу, визначати стилі керівництва;
- ✓ проводити профілактику та вирішувати конфлікти;
- ✓ використовувати на практиці основи бізнес-етикету та ділового спілкування;
- ✓ здійснювати самоменеджмент;
- ✓ побудувати модель ефективного менеджера.

Очікувані результати навчання.

Після вивчення дисципліни «Менеджмент» у здобувачів освіти формуються такі компетентності:

Загальні:

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

Фахові:

СК 11. Здатність організовувати власну професійну діяльність, застосовувати знання для розв'язання практичних ситуацій, ухвалювати рішення відповідно до законодавства.

СК 12. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов'язків.

Програмні результати навчання:

РН 10. Формувати і надавати облікову-аналітичну інформацію для ухвалення управлінських рішень з метою підвищення ефективності бізнесу.

РН 16. Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.

РН 21. Демонструвати знання природничих та гуманітарних дисциплін з метою розуміння і виконання облікових процедур та прийняття управлінських рішень під час функціонування підприємств аграрної сфери.

Змістовий модуль 1. СУТЬ І ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 1. Вступ. Сутність менеджменту та історія його розвитку

Сутність категорій “управління” та “менеджмент”. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Менеджери та підприємці. Рівні управління, групи менеджерів. Сфери менеджменту.

Історія розвитку управлінської думки у світі. Передумови виникнення науки управління. Розвиток управлінської думки в Україні.

Сучасні напрямки розвитку науки управління. Гуманізація управління. Феномен організаційної культури. Інтернаціоналізація та глобалізація менеджменту.

Тема 2. Організація в системі менеджменту

Поняття організації. Підприємство як організаційно-господарська одиниця. Класифікація, правовий статус і характеристика діяльності підприємств.

Внутрішнє середовище організації: цілі, структура, завдання, технологія і персонал.

Зовнішнє середовище організації. Мікросередовище менеджменту та його складові (середовище прямого впливу на підприємство) – постачальники, посередники, споживачі, конкуренти, закони й установи державного регулювання.

Основні чинники і фактори, які визначають макросередовище організації (середовище непрямого (опосередкованого) впливу) – стан економіки, науково-технічний прогрес, соціально-культурні та політичні фактори, міжнародні події та оточення.

Тема 3. Функції менеджменту.

Визначення функцій менеджменту. Поняття “функція” та ознаки її класифікації. Управлінські функції. Класифікація та загальна характеристика основних функцій менеджменту.

Тема 4. Планування як загальна функція менеджменту

Сутність, завдання і принципи планування як функції управління. Класифікація планів. Етапи та методи планування.

Стратегічне планування. Поняття стратегії, етапи стратегічного планування. SWOT-аналіз середовища організації. Вибір і формування стратегії. Планування реалізації стратегії. Тактика, політика, процедури, правила.

Поняття бізнес-плану. Загальна характеристика бізнес-планування та його функції. Основні розділи бізнес-плану. Послідовність розробки бізнес-плану.

Практичні заняття

Складання бізнес-плану розвитку підприємства.

Презентація бізнес-плану.

Тема 5. Організація взаємодії як функція менеджменту

Зміст організаційної функції в менеджменті. Делегування, відповідальність і повноваження. Типи повноважень: лінійні та апаратні.

Поняття організаційної структури управління виробництвом і фактори, що її визначають. Ланка управління, рівень управління. Основні елементи організаційної структури управління. Вимоги до організаційної структури і фактори, які впливають на побудову організаційних структур.

Практичне заняття

Вивчення переваг і недоліків різних організаційних структур управління виробництвом.

Тема 6. Мотивація як функція менеджменту

Механізм дії мотивації до праці через поведінку. Потреби, винагороди, закон результату. Мотивація та компенсація.

Змістові теорії мотивації. Ієрархія потреб А. Маслоу. Теорія ЖВЗ Алдерфера. Теорія трьох потреб Девіда Мак Клееланда. Двофакторна теорія Фредеріка Герцберга.

Процесуальні теорії мотивації. Теорія сподівання В. Врума. Теорія справедливості С. Адамса. Об'єднана модель мотивації Портера-Лоулера. Формування мотиваційного механізму управління поведінкою працівників

Практичне заняття

Аналіз різних ситуацій та застосування теорій мотивації.

Тема 7. Контроль як функція менеджменту

Сутність і зміст контролю. Мета, завдання, об'єкт, предмет, суб'єкти та типи контролю. Види контролю: попередній, поточний, кінцевий. Процес контролю, його етапи. Розробка стандартів і критеріїв, співставлення з ними реальних результатів. Поведінкові аспекти контролю. Характеристики ефективного контролю: стратегічна спрямованість, орієнтація на результат, відповідність справі, своєчасність, гнучкість, простота, економічність.

Практичне заняття

Застосування різновидів контролю на підприємстві відповідно виробничих до ситуацій.

Змістовий модуль 2.

КЕРІВНИЦТВО В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ

Тема 8. Методи менеджменту

Сутність і класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану.

Адміністративно-правові методи менеджменту. Економічні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів і функцій менеджменту.

Тема 9. Інформація та комунікації в системі менеджменту

Інформація, її види та роль у менеджменті. Класифікація інформації. Вимоги, які пред'являють до інформації.

Поняття і роль комунікацій. Різновиди “внутрішніх” і “зовнішніх” комунікацій. Найважливіші теорії комунікації. Ефективна комунікація та її чотири стадії. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок у процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Шляхи вдосконалення організаційних комунікацій.

Організація проведення зборів і нарад. Організація проведення ділових бесід. Організація телефонних розмов. Структура телефонних розмов. Організація проведення комерційних переговорів. Методи ведення переговорів.

Практичне заняття

Проведення та аналіз нарад, бесід і комерційних переговорів.

Тема 10. Управлінські рішення

Сутність і види управлінських рішень, управлінське рішення як форма реалізації управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень, програмовані та непрограмовані рішення. Основні підходи до прийняття рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень. Процес та умови прийняття управлінських рішень. Право прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Моделі та методи прийняття управлінських рішень. Організація і контроль виконання рішень.

Розробка та ухвалення управлінських рішень у ситуаціях визначеного ризику та невизначеності.

Практичне заняття

Розробка, прийняття та реалізація управлінських рішень.

Тема 11. Психологічні аспекти менеджменту

Особистісні якості керівника як передумова ефективного менеджменту персоналу. Соціально-психологічні фактори трудової поведінки персоналу. Комунікації в управлінні персоналом. Соціально-психологічний клімат та його вплив на ефективність діяльності організації

Тема 12. Управління колективами працівників

Групи та їх класифікація. Відмінності формальних і неформальних груп. Причини виникнення груп. Управління формальними групами. Особливості управління неформальними групами.

Тема 13. Управління конфліктами, переминами та стресами

Природа конфлікту, його складові та види конфліктів. Конфліктна ситуація – першоджерело конфлікту. Чотири основні типи конфлікту за змістом: внутрішньоособистісний, міжособистісний, між особистістю та групою і міжгруповий.

Причини конфліктів: розподіл ресурсів, різниця в цілях, взаємозалежність у досягненні результату, різниця в досвіді та манері поведінки.

Управління конфліктними ситуаціями. Структурні методи вирішення конфліктних ситуацій. Міжособистісні стилі вирішення конфлікту. Стратегія вирішення.

Стреси, фактори, що їх викликають, та шляхи їх уникнення.

Методи нейтралізації стресів.

Практичне заняття

Аналіз конфліктних ситуацій та шляхи виходу з них.

Тема 14. Соціальна відповідальність і етика в менеджменті

Соціальна відповідальність. Роль бізнесу в суспільстві. Прибуток та ефективність. Пряма соціальна дія. Юридична відповідальність у порівнянні з соціальною відповідальністю. Аргументи “за” і “проти” соціальної відповідальності.

Етика і сучасне управління. Призначення етики як науки. Економічна етика – верховенство людини над матеріальними потоками в процесі виробництва. Службова, професійна та нормативна етика. Етичний кодекс як сукупність етичних норм.

Основні характеристики ділового етикету. Основні поради правильного спілкування з партнерами. Підвищення показників етичності поведінки.

Практичне заняття

Вирішення ситуацій, пов'язаних з визначенням соціальної відповідальності та соціальної етики в менеджменті.

Тема 15. Керівництво в організації

Природа та визначення керівництва і лідерства. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Форми впливу та влади: сила примусу, сила винагороди, влада спеціаліста, еталонна влада, законна, сила взаємодії з підлеглими, інформаційна влада.

Типи лідерства в менеджменті: автократичний, демократичний, ліберальний.

Управлінська сітка Блейка-Мутона. Формування ефективного стилю лідерства. Діловитість лідера – важлива характеристика менеджера.

Практичне заняття

Аналіз форм влади та стилів керівництва управлінських працівників у різних виробничих ситуаціях.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	с	с. р.	
Змістовий модуль 1. СУТЬ І ФУНКЦІЇ МЕНЕДЖМЕНТУ					
Тема 1. Вступ. Сутність менеджменту та історія його розвитку	4	2	–	–	2
Тема 2. Організація в системі менеджменту	4	2	–	–	2
Тема 3. Функції менеджменту	4	–	–	–	4
Тема 4. Планування як загальна функція менеджменту	8	2	4	–	2
Тема 5. Організація взаємодії як функція менеджменту	6	2	2	–	2
Тема 6. Мотивація як функція менеджменту	6	2	2	–	2
Тема 7. Контроль як функція менеджменту	6	–	2	–	4
Разом за змістовим модулем 1	38	10	10	–	18
Змістовий модуль 2. КЕРІВНИЦТВО В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ					
Тема 8. Методи менеджменту	6	2	–	–	4
Тема 9. Інформація та комунікації в системі менеджменту	8	–	2	–	6
Тема 10. Управлінські рішення	8	2	2	–	4
Тема 11. Психологічні аспекти менеджменту	4	2	–	–	2
Тема 12. Управління колективами працівників	6	2	–	–	4
Тема 13. Управління конфліктами, перемінами та стресами	8	2	2	–	4
Тема 14. Соціальна відповідальність і етика в менеджменті	6	2	2	–	2
Тема 15. Керівництво в організації	6	2	2	–	2
Разом за змістовим модулем 2	52	14	10	–	28
Усього годин	90	24	20	–	46

5. Теми лекційних, практичних, семінарських занять та зміст самостійного вивчення

№ теми	№ заняття	Вид навчальної діяльності	Назва теми	Кількість годин
			Змістовий модуль 1. ТЕОРЕТИЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ	38
1.			Вступ. Сутність менеджменту та історія його розвитку	4
	1	лекція 1	Сутність категорій “управління” та “менеджмент”. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Менеджери та підприємці. Рівні управління, групи менеджерів. Сфери менеджменту. Історія розвитку управлінської думки у світі. Передумови виникнення науки управління.	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Розвиток управлінської думки в Україні. Сучасні напрями розвитку науки управління. Гуманізація управління. Феномен організаційної культури. Інтернаціоналізація та глобалізація менеджменту.</i>	2
2.			Організація в системі менеджменту	4
	2	лекція 2	Поняття організації. Підприємство як організаційно-господарська одиниця. Класифікація, правовий статус і характеристика діяльності підприємств. Внутрішнє середовище організації: цілі, структура, завдання, технологія і персонал. Зовнішнє середовище організації.	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Мікросередовище менеджменту та його складові (середовище прямого впливу на підприємство) – постачальники, посередники, споживачі, конкуренти, закони й установи державного регулювання. Основні чинники і фактори, які визначають макросередовище організації (середовище непрямого (опосередкованого) впливу) – стан економіки, науково-технічний прогрес, соціально-культурні та політичні фактори, міжнародні події та оточення.</i>	2
3.			Функції менеджменту	4
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Визначення функцій менеджменту. Поняття “функція” та ознаки її класифікації. Управлінські функції. Класифікація та загальна характеристика основних функцій менеджменту.</i>	4
4.			Планування як функція менеджменту	8
	3	лекція 3	Планування як загальна функція менеджменту Сутність, завдання і принципи планування як функції управління Класифікація планів. Етапи та методи планування. Стратегічне планування. Поняття стратегії, етапи стратегічного планування.	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>SWOT-аналіз середовища організації. Вибір і формування стратегії. Планування реалізації стратегії. Тактика, політика, процедури, правила.</i>	2

			<i>Поняття бізнес-плану. Загальна характеристика бізнес-планування та його функції. Основні розділи бізнес-плану. Послідовність розробки бізнес-плану.</i>	
	4	практичне заняття 1	Практична робота №1. Складання бізнес-плану розвитку підприємства.	2
	5	практичне заняття 2	Практична робота №1. Презентація бізнес-плану.	2
5.			Організація взаємодії як функція менеджменту	6
	6	лекція 4	Зміст організаційної функції в менеджменті. Делегування, відповідальність і повноваження. Типи повноважень: лінійні та апаратні. Поняття організаційної структури управління виробництвом і фактори, що її визначають.	2
		самостійне вивчення	<i>Ланка управління, рівень управління. Основні елементи організаційної структури управління. Вимоги до організаційної структури і фактори, які впливають на побудову організаційних структур.</i>	2
	7	практичне заняття 3	Практична робота №2. Вивчення переваг і недоліків різних організаційних структур управління виробництвом.	2
6.			Мотивація як функція менеджменту	6
	8	лекція 5	Механізм дії мотивації до праці через поведінку. Потреби, винагороди, закон результату. Мотивація та компенсація. Змістові теорії мотивації. Ієрархія потреб А. Маслоу. Теорія ЖВЗ Алдерфера. Теорія трьох потреб Девіда Мак Клеllandа. Двофакторна теорія Фредеріка Герцберга. Процесуальні теорії мотивації. Теорія сподівання В. Врума.	2
		самостійне вивчення	<i>Теорія справедливості С. Адамса. Об'єднана модель мотивації Портера-Лоулера. Формування мотиваційного механізму управління поведінкою працівників</i>	2
	9	практичне заняття 4	Практична робота №3. Аналіз різних ситуацій та застосування теорій мотивації.	2
7.			Контроль як функція менеджменту	6
		самостійне вивчення	<i>Сутність і зміст контролю. Мета, завдання, об'єкт, предмет, суб'єкти та типи контролю. Види контролю: попередній, поточний, кінцевий. Процес контролю, його етапи. Розробка стандартів і критеріїв, співставлення з ними реальних результатів. Поведінкові аспекти контролю. Характеристики ефективного контролю: стратегічна спрямованість, орієнтація на результат, відповідність справі, своєчасність, гнучкість, простота, економічність</i>	4
	10	практичне заняття 5	Практична робота №4. Застосування різновидів контролю на підприємстві відповідно виробничих до ситуацій.	2
			Змістовий модуль 2	52
			КЕРІВНИЦТВО В СИСТЕМІ МЕНЕДЖМЕНТУ	
8.			Методи менеджменту	6
	11	лекція 6	Сутність і класифікація методів менеджменту. Методи менеджменту як сукупність способів впливу керуючої системи управління на керовану.	2
		самостійне вивчення	<i>Адміністративно-правові методи менеджменту. Економічні методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Механізм взаємодії методів, принципів і функцій менеджменту.</i>	4

9.			Інформація та комунікації в системі менеджменту	6
		<i>самостійне вивчення</i>	Інформація, її види та роль у менеджменті. Класифікація інформації. Вимоги, які пред'являють до інформації. Поняття і роль комунікацій. Різновиди “внутрішніх” і “зовнішніх” комунікацій. Найважливіші теорії комунікації. Ефективна комунікація та її чотири стадії. Перешкоди в комунікаціях. Зворотний зв'язок у процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу. Шляхи вдосконалення організаційних комунікацій. Організація проведення зборів і нарад. Організація проведення ділових бесід. Організація телефонних розмов. Структура телефонних розмов. Організація проведення комерційних переговорів. Методи ведення переговорів.	6
	12	практичне заняття 6	Практична робота №5. Проведення та аналіз нарад, бесід і комерційних переговорів.	2
10.			Управлінські рішення	6
	13	лекція 7	Сутність і види управлінських рішень, управлінське рішення як форма реалізації управлінської діяльності. Класифікація управлінських рішень, програмовані та непрограмовані рішення. Основні підходи до прийняття рішень. Фактори, що впливають на процес прийняття управлінських рішень.	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Процес та умови прийняття управлінських рішень. Право прийняття управлінських рішень. Управлінське рішення як результат управлінської діяльності. Моделі та методи прийняття управлінських рішень. Організація і контроль виконання рішень. Розробка та ухвалення управлінських рішень у ситуаціях визначеного ризику та невизначеності.</i>	2
	14	практичне заняття 7	Практична робота №6. Розробка, прийняття та реалізація управлінських рішень.	2
11.			Психологічні аспекти менеджменту	4
	15	лекція 8	Особистісні якості керівника як передумова ефективного менеджменту персоналу. Соціально-психологічні фактори трудової поведінки персоналу. Комунікації в управлінні персоналом.	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Соціально-психологічний клімат та його вплив на ефективність діяльності організації.</i>	2
12.			Управління колективами працівників	6
	16	лекція 9	Групи та їх класифікація. Відмінності формальних і неформальних груп.	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Причини виникнення груп. Управління формальними групами. Особливості управління неформальними групами.</i>	4
13.			Управління конфліктами, перемінами та стресами	8
	17	лекція 10	<i>Природа конфлікту, його складові та види конфліктів. Конфліктна ситуація – періоджерело конфлікту. Чотири основні типи конфлікту.</i>	2
		<i>самостійне вивчення</i>	<i>Причини конфліктів. Управління конфліктними ситуаціями. Структурні методи вирішення конфліктних ситуацій. Міжособистісні стилі вирішення конфлікту. Стратегія вирішення. Стреси, фактори, що їх викликають, та шляхи їх уникнення. Методи нейтралізації стресів.</i>	4

	18	практичне заняття 8	Практична робота №7. Аналіз конфліктних ситуацій та шляхи виходу з них.	2
14.			Соціальна відповідальність і етика в менеджменті	6
	19	лекція 11	Соціальна відповідальність. Роль бізнесу в суспільстві. Прибуток та ефективність. Пряма соціальна дія. Юридична відповідальність у порівнянні з соціальною відповідальністю. Аргументи “за” і “проти” соціальної відповідальності.	2
		самостійне вивчення	<i>Етика і сучасне управління. Призначення етики як науки. Економічна етика – верховенство людини над матеріальними потоками в процесі виробництва. Службова, професійна та нормативна етика. Етичний кодекс як сукупність етичних норм. Основні характеристики ділового етикету. Основні поради правильного спілкування з партнерами. Підвищення показників етичності поведінки.</i>	2
	20	практичне заняття 9	Практична робота №8. Вирішення ситуацій, пов’язаних з визначенням соціальної відповідальності та соціальної етики в менеджменті.	2
15.			Керівництво в організації	6
	21	лекція 12	Природа та визначення керівництва і лідерства. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Форми впливу та влади: сила примусу, сила винагороди, влада спеціаліста, еталонна влада, законна, сила взаємодії з підлеглими, інформаційна влада. Типи лідерства в менеджменті: авторитарний, демократичний, ліберальний	2
		самостійне вивчення	<i>Управлінська сітка Блейка-Мутона. Формування ефективного стилю лідерства. Діловитість лідера – важлива характеристика менеджера.</i>	2
	22	практичне заняття 10	Практична робота №9. Аналіз форм влади та стилів керівництва управлінських працівників у різних виробничих ситуаціях	2

6. Питання на залік

1. Сучасні теорії менеджменту.
2. Поняття «рішення у сучасному житті». Класифікація управлінських рішень.
3. Визначення терміну «підприємство». Суб'єкти підприємницької діяльності.
4. Класифікація та способи ухвалення управлінських рішень.
5. Класифікація, правовий статус та характеристика діяльності фірми.
6. Організація виконання рішень.
7. Життєвий цикл організації. Формальні та неформальні групи .
8. Поняття інформації, класифікація та джерела інформації.
9. Поняття планування . Завдання планування
10. Поняття, види, планування та управління кар'єрою.
11. Історичний розвиток передумов сучасного менеджменту.
12. Планування та формування персоналу підприємства.
13. Види планування та їх взаємозв'язок. Планування виробництвом.
14. Суб'єкти підприємницької діяльності
15. Модель «плато кар'єри».
16. Поняття стратегії. Етапи стратегічного планування.
17. Поведінкові та ситуаційні теорії лідерства.
18. Фактори, що впливають на якість управління. Вимоги до управлінських рішень.
19. Форма впливу та влада.
20. Поняття та основні розділи бізнес - плану.
21. Природа та визначення керівництва та лідерства.
22. Зміст організаційної функції в менеджменті.
23. Групи, їх виникнення, класифікація та розвиток груп. Поняття формальних та неформальних груп.
24. Поняття організаційної структури управління виробництвом та фактори, що їх визначають.
25. Організація проведення комерційних переговорів.
26. Основні класи організаційних структур управління виробництвом.
27. Організація проведення ділових бесід.
28. Моделі мотивації. Зміст теорії мотивації .
29. Організація проведення нарад.
30. Типи адаптивних структур, їх особливості, переваги та недоліки.
31. Канали, засоби, види і бар'єри комунікації
32. Моделі мотивації та їх характеристика.
33. Поняття комунікації та комунікаційного процесу.
34. Поняття мотивації, потреб, винагороди.
35. Інформаційне забезпечення процесу управління
36. Поняття та суть контролю. Зміст, визначення та необхідність контролю .
37. Поняття інформації, класифікація та джерела інформації.
38. Вибір і формування стратегії, місії та цілей організації.
39. Види, процес і етапи контролю.
40. Поняття комунікації та комунікаційного процесу. Канали засоби, види і бар'єри комунікації..
41. Аналіз різних теорій мотивації та їх застосування в управлінні людьми.
42. Суть категорій управління та менеджменту.
43. «Дерево» конфлікту. Причини конфлікту
44. Основні розділи та послідовність розробки бізнес-плану
45. Види та зміст організаційно-розпорядчих документів..

7. Методи навчання

У процесі проведення занять використовуються методи активного навчання: питання і відповіді, диспути і дискусії, тематичні тести, обговорення конкретних ситуацій. Проведення лекцій з використанням роздавального матеріалу. Регулярні консультації з лекційного курсу.

8. Контроль результатів навчання

8.1. Форми та засоби поточного і підсумкового контролю

Контроль знань здобувачів освіти здійснюється за модульно-рейтинговою системою.

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання здобувачів освіти з дисципліни є:

- ✓ індивідуальне опитування, фронтальне опитування;
- ✓ модульні контрольні роботи у формі тестування;
- ✓ директорська контрольна робота;
- ✓ залік.

Зміст курсу дисципліни «Менеджмент» поділений на 3 змістових модулів. Кожний модуль включає в себе лекції, практичні, семінарські заняття та самостійну роботу студентів і завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу.

Після завершення відповідно змістового модуля проводяться **модульні контрольні роботи (МК)**. До модульної контрольної роботи допускаються студенти, які опрацювали весь обсяг теоретичного матеріалу в т. ч і матеріал самостійно, виконали практичні (лабораторні, графічні, розрахункові) роботи, відпрацювали семінарські заняття.

Рейтингову кількість балів студента формують бали, отримані за модульні контрольні роботи, які проводяться у формі тестування, та середній рейтинг виконання практичних (лабораторні, графічні, розрахункові) робіт і відпрацювання семінарських занять.

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі, тестові завдання обов'язково включають матеріал, який передбачено до самостійного опрацювання студентами. Студент, який не виконав вимоги щодо самостійної роботи чи будь якого іншого виду навчальної діяльності, не допускається до складання МК і даний модуль йому не зараховується.

Семестрові бали (семестровий рейтинг) студент отримує як середнє арифметичне балів змістових модулів з усіх тем п'ятьох змістових модулів:

Оцінка навчальної успішності студентів здійснюється під час семестрового оцінювання у формі екзамену, який передбачає виконання тестових завдань та вирішення практичного завдання.

8.2. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи, директорської контрольної роботи, усних і письмових відповідей на питання, виконання практичних (лабораторних занять), доповідей на семінарських заняттях, (виконання курсових робіт) – від 0 до 50 балів:

- глибоке, теоретично обґрунтоване розкриття питання; розрахунки, зроблені без помилок, проведено повний аналіз, відображена власна позиція – **48-50 балів**;
- обґрунтоване розкриття питання чи/та розрахунки, зроблені з незначними неточностями, які істотно не впливають на правильність відповіді – **45-47 балів**;
- відповідь не дає повного розкриття питання, не проведено повний аналіз результатів розрахунків, немає власної позиції – **42-44 балів**;
- неповне розкриття питання, доведені до завершення розрахунки але не зроблено їх аналіз; загалом наявні достатні знання – **38-41 балів**;
- питання розкриті фрагментарно, наявні фактологічні помилки під час викладу чи/та помилки під час проведення розрахунків – **34-37 балів**;
- відповідь неповна, наявні суттєві помилки при викладі та проведенні розрахунків – **30-33 балів**;
- відповідь має значні помилки елементарного рівня – **1-30 бали**;
- відсутність відповіді на питання – **0 балів**.

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Заліковий модуль 3 (залік)	Разом
%	40	40	20	100
Мінімум	0	0	0	0
Максимум	50	50	50	50

Шкала оцінювання

Відсоток опрацьованого матеріалу	Рейтинг за п'ятидесятибальною шкалою	Оцінка за п'ятибальною шкалою	Запис у заліковій книжці студента та відомості	Оцінка за дванадцятибальною шкалою
90-100	49, 50	5	відмінно	12
90-100	47, 48	5	відмінно	11
90-100	45, 46	5	відмінно	10
75-90	43,44	4	добре	9
75-90	40, 41, 42	4	добре	8
75-90	38, 39	4	добре	7
60-74	35, 36, 37	3	задовільно	6
60-74	33, 34	3	задовільно	5
60-74	30, 31, 32	3	задовільно	4
менше 60	0-29	2	незадовільно	2

9. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни
2. Конспект лекцій з дисципліни
3. Інструкційні картки до проведення практичних занять
4. Питання до модульних контрольних робіт
5. Контрольні тестові завдання до модульних контрольних робіт
6. Роздавальний матеріал

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Кузьмін О. Є., Мельник О. Г., Петрищин Н. Я. Менеджмент : навч. посіб. – Київ : Академвидав, 2012. – 296 с.
2. Мостенська Т. Л., Новак В. О., Луцький М. Г., Ільєнко О. В. Менеджмент : навч. посіб. – 2-ге вид. – Київ : Кондор, 2012. – 470 с.
3. Діденко В. М. Менеджмент : підручник. – Київ : Кондор, 2008. – 584 с.
4. Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С., Ушенін О. М. Менеджмент : підручник. – Суми : Університетська книга, 2020. – 448 с.
5. Грінчук Ю. В., Подольчак Н. О. Організація діяльності та управління підприємством : підручник. – Львів : ЛНУ, 2021. – 380 с.
6. Розвиток організацій та управлінські рішення : підручник / за ред. Д. В. Гладун. – Київ : КНЕУ, 2022. – 412 с.
7. Інноваційний менеджмент : підручник / за ред. Т. О. Загорної. – Київ : КНЕУ, 2021. – 502 с.

Допоміжна

1. Балабанова Л. В., Юзик Л. О. Рекламний менеджмент : підручник. – Київ : Центр учбової літератури, 2013. – 392 с.
2. Смирнова В. О. Менеджмент організацій : навч. посіб. – Харків : ХНЕУ ім. Кузнеця, 2020. – 276 с.
3. Практикум з менеджменту : навч. посіб. / Баєва О. В., Новальська Н. І., Згалат-Лозинська Л. О. – Київ : МАУП, 2006. – 178 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України – <https://www.rada.gov.ua>
2. Кабінет Міністрів України – <https://www.kmu.gov.ua>
3. Законодавство України – <https://zakon.rada.gov.ua>
4. Міністерство економіки України – <https://www.me.gov.ua>
5. Держпродспоживслужба – <https://www.consumer.gov.ua>
6. Бізнес-портал LIGA.ZAKON – <https://biz.ligazakon.net>
7. Мінфін – <https://minfin.com.ua>
8. Економічна бібліотека – <https://buklib.net>
9. Електронна бібліотека – <https://www.vuzlib.org>